

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Václava Novotného v právní věci žalobce **Č., a. s.**, proti žalovanému **Celnímu ředitelství Brno**, se sídlem Koliště 21, Brno, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 30. 11. 2004, č. j. 30 Ca 208/2004 – 21,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 30. 11. 2004, č. j. 30 Ca 208/2004 – 21 **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Kasační stížností se žalovaný (dále „stěžovatel“) domáhá zrušení výše označeného rozsudku krajského soudu, kterým bylo zrušeno rozhodnutí žalovaného ze dne 25. 11. 2002, č. j. 7982-04/2001-01-0101 pro nezákonnost a věc mu byla vrácena k dalšímu řízení. Výše označeným správním rozhodnutím stěžovatel zamítl odvolání žalobce proti rozhodnutí Celního úřadu Brno II ze dne 4. 10. 1998, č. j. 292-0162/98/F/6, kterým bylo žalobci uloženo zaplatit zaručenou částku celního dluhu ve výši 55 380 Kč.

Stěžovatel v kasační stížnosti uplatňuje důvod podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), když napadá závěr krajského soudu o nezákonnosti rozhodnutí žalovaného spočívající v nesprávném posouzení rozsahu ručení. Stěžovatel namítá, že krajský soud pochybil, pokud se nezabýval věcí v celém rozsahu a pouze z právního názoru stěžovatele a dikce záruční listiny dovedl případnou absolutní neplatnost ručitelského právního vztahu a po odmítnutí možnosti uplatnit právní větu obsaženou v usnesení Pléna Ústavního soudu (Pl. ÚS 54/2000) na přezkoumávanou věc

a vlastní výklad projevu vůle druhého účastníka řízení ručit za celní dluh dlužníka souhrnně do částky 37 000 000 Kč sjednané v záruční listině, učinil závěr o nedůvodnosti požadavku stěžovatele na plnění druhým účastníkem řízení (ručitelem), pro plnění nad zaručenou výši. Rozsudek krajského soudu spojil s právním názorem stěžovatele absolutní neplatnost záruční listiny. V uvedené souvislosti stěžovatel především namítá, že sčítání částek jednotlivých celních dluhů odmítl již v odůvodnění zrušeného správního rozhodnutí a má za to, že rozsudkem provedená interpretace smyslu odůvodnění zrušeného správního rozhodnutí, formulující zajištění jako obnovování stále stejné globální záruky, je interpretací nesprávnou. Stěžovatel zdůrazňuje, s poukazem na text odůvodnění zrušeného správního rozhodnutí, že zajištění celního dluhu se vztahuje vždy k individuálně určenému dovozu a v něm vzniklému celnímu dluhu, jenž je zajištěn až do částky uvedené v záruční listině. Dle názoru stěžovatele ani text bodu 1. záruční listiny (příloha 25 k vyhl. č. 92/1993 Sb., odpovídající textu záruční listiny č. H61N04116), nezavdává druhému účastníkovi řízení důvod pro tvrzení o sčítání částek celních dluhů. Názoru stěžovatele svědčí i text bodu 2. záruční listiny, kterým se ručitel zavázal v bodu 1. záruční listiny identifikovaným celním orgánům, ve stanovené lhůtě běžící ode dne vyměření cla, daní a poplatků vybíraným při dovozu, že zaplatí požadovanou částku až do výše uvedené v záruční listině. Stěžovatel popírá, že ujednání mezi ručitelem a celním orgánem je neurčité ohledně výše ručení a dodává, že formulace vztahující se k jednomu celnímu dluhu se uplatňovaly vždy znovu, kdykoli byla záruční listina k zajištění celního dluhu deklarantem použita. Krajský soud označil stěžovatelem namítané usnesení Pléna Ústavního soudu Pl. ÚS 54/2000 za nepřipadné s tím, že na danou věc nedopadá. Stěžovatel se dovolává v této souvislosti textu odůvodnění rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. II ÚS 212/02, který ve skutkově i právně obdobné věci ústavní stížnost druhého účastníka řízení s touto věcí stěžovatelem napadenou, odkazuje mimo jiné i na výše zmiňované usnesení Ústavního soudu. Proto je stěžovatel názoru, že zmíněné usnesení Pléna ÚS je ve věci významné. Krajský soud nesprávně dovodil, že ručení poskytnuté za „celní dluhy“ ve svém důsledku znamená závazek ručit souhrnně pouze do sjednané částky. Stěžovatel má za to, že uplatnění plurálu v souvislosti s textem záruční listiny a celním dluhem bylo krajským soudem dovozeno nepřipustně extenzivním výkladem, přičemž ze stejného důvodu zpochybňuje i deklarovaný úmysl účastníků, ručit za celní dluh dlužníka souhrnně. Stěžovatel popírá správnost soudem provedené interpretace a sčítání celních dluhů. Pro své názory shledává stěžovatel oporu i v širších souvislostech zmiňovaných rozhodnutích ESLP, o stížnostech podaných druhým účastníkem řízení a stěžovatelem O., a. s. (přiloženo ke kasační stížnosti ve věci rozsudku KS v Brně sp. zn. 30 Ca 207/2004 - 20 ve francouzském jazyce spolu s neoficiálním překladem).

Stěžovatel navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek Krajského soudu v Brně zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalobce v písemném vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že se ztotožňuje s názorem vysloveným v napadeném rozsudku. Stěžovatel dovozuje, že na základě čl. 89 odst. 2 Ústavy jsou rozhodnutí Ústavního soudu závazná pro všechny orgány a osoby, tj. i pro něj jako odvolací orgán a pro krajský soud. Žalobce uvádí, že obecnou závaznost těch vykonatelných rozhodnutí Ústavního soudu týkajících se platnosti právních předpisů považuje za správnou a logickou. Naproti tomu u ostatních vykonatelných rozhodnutí, které se týkají jen konkrétních právních poměrů a určitých osob, nemůže obecná závaznost znamenat nic jiného, než povinnost uznávat jejich závaznost právě jen pro ony konkrétní poměry. Ústavní soud přezkoumával v předmětném usnesení napadené rozhodnutí soudu pouze z hlediska ústavně zaručených práv a svobod, nikoli z hlediska jeho věcné správnosti.

Žalobce považuje rovněž za nutné zmínit se o problematice závaznosti nálezů a usnesení Ústavního soudu. V této věci žalobce zastává stanovisko, které prezentují autoři V. M. a V. S., tj. že vykonatelnými rozhodnutími Ústavního soudu se rozumí jen výrok jeho nálezů, nikoli však usnesení (jako pouhé procesní rozhodnutí), to plyne i z toho, že pouze nálezy jsou vykonatelné. Právní názory Ústavního soudu, vyjádřené v odůvodněních jeho nálezů, jsou poté závazné jen pro tento soud. Pro jiné orgány veřejné moci, jakož i pro fyzické a právnické osoby nejsou názory Ústavního soudu závazné právně, nýbrž jen silou své myšlenkové a názorové přesvědčivosti.

K výkladu pojmu globální záruka, žalobce cituje ustanovení § 256 a § 257 odst. 1 celního zákona, ve kterých byl dle žalobce tento institut velmi stručně vymezen. Veškerá další úprava práv a povinností ručitele byla zakotvena v textu záruční listiny, jejíž závazný formulář byl stanoven právním předpisem, a to přílohou 25 k vyhl. č. 92/1993 Sb., ve znění platném ke dni vystavení záruky ČSOB, tato její text a z něho vyplývající obsah práv a povinností chápala tak jak dále uvádí. Pokud záruční listina vystavená žalobcem výslovně stanoví, že ručitel přebírá ručení do výše 37 000 000 Kč, aniž by bylo výslovně uvedeno, že ručení se obnovuje v případě dalšího celního dluhu, pak je nutno trvat na výkladu, že částka uvedená v záruční listině je stanovením maximální výše, do které se ručitel zavázal za dlužníka plnit a zároveň výše, která nemůže být překročena. V této souvislosti žalobce zmiňuje a srovnává texty záručních listin dle vyhlášky č. 92/1993 Sb. a vyhlášky č. 135/1998 Sb. Vzhledem k tomu, že tato posledně citovaná prováděcí vyhláška nabyla účinnosti až dnem 1. 7. 1998 a předchozí vyhláška účinná v době vystavení záruční listiny obdobný text neobsahovala, je nutné na základě argumentu a contrario dovodit, že záruční listina vystavená ČSOB poskytuje odlišný způsob zajištění, než je tomu v případech, kdy bylo postupováno dle vyhl. posledně citované. Dle žalobce byla účelem nové novely změna výkladu textu ve vzoru záruční listiny s cílem upřesnit dříve platnou formulaci, aby nedocházelo k mylnému výkladu. Žalobce je toho názoru, že při výkladu pojmu globální celní záruky je třeba vycházet pouze ze znění záruční listiny vystavené žalobcem dle vzoru ve vyhlášce č. 92/1993 Sb. a jakékoliv pozdější změny tohoto právního předpisu nemají na obsah záruční listiny a na výklad jejího textu žádný vliv. Pokud záruční listina výslovně stanoví, že žalobce přebírá ručení do výše 37 000 000 Kč, aniž by bylo výslovně uvedeno, že se ručení obnovuje v případě vzniku dalšího celního dluhu, pak je nutno trvat na výkladu, že částka uvedená v záruční listině je stanovením maximální výše, do které je ručitel za dlužníka povinen plnit. V případě, že by měla záruční listina poskytovat zajištění každého jednotlivého celního dluhu jednoho deklaranta, potom by její text musel odpovídat textu obsaženému v Příloze č. 35 k vyhlášce MF č. 135/1998 Sb., v němž se stanoví, že ručitel se zavazuje splnit do zaručené částky „každý jednotlivý celní dluh“. Tato vyhláška však nabyla účinnosti až dne 1. 7. 1998.

Žalobce považuje svou interpretaci pojmu globální záruka za logickou a k tomuto uvádí, že mělo-li by být ručení neomezené, pak by naprosto ztratilo svůj smysl ustanovení § 257 odst. 1, poslední věta, celního zákona, které celním orgánům ukládá povinnost určit takovou výši globálního zajištění, aby byl dluh vždy zajištěn. Stejný názor jako žalobce sdílel taktéž Městský soud v Praze, resp. Krajský soud v Hradci Králové, přitom odkazuje na judikaturu těchto soudů.

Dále žalobce uvádí, že z rozhodovací praxe Ústavního soudu ČR, ale i Evropského soudu pro lidská práva jednoznačně vyplývá, že právní předpis, na jehož základě je činěn zásah do práv zaručených Listinou základních práv a svobod, popř. Evropskou úmluvou o lidských právech, musí být zcela určitý a jednoznačný a musí umožňovat osobě, které

se týká, předvídat důsledky, které z takového zákona vyplývají, aby mohla upravit své chování v souladu s předvídatelnými důsledky určitého aktu (např. rozsudky ESLP ve věcech *Kruslin a Huvig* z roku 1990, A176-A a A176-B nebo rozsudek ve věci *Sunday Times* z roku 1978, A-30, popř. plenární nález Ústavního soudu ČR uveřejněný pod č. 25/1994 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek I., str. 197).

Žalobce odkazuje na čl. 2 odst. 2 a dále na čl. 2 odst. 3 a čl. 4 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Zmiňuje plenární nález Ústavního soudu uveřejněný pod č. 16/1994 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, který zdůraznil, že příkazy obecně závazných právních předpisů musí být zřetelně a přesně definovány, protože v právním a ústavním státě není důležité jen to, jakým způsobem jsou schopny zákony interpretovat soudy, ale také jak si tyto zákony bude vykládat občanská veřejnost, když právní nejistota občanů znamená ztrátu věrohodnosti právního státu a překážku občanské aktivity zároveň.

Ústavní soud rovněž opakovaně ve své rozhodovací praxi jednoznačně konstatoval (plenární nálezy č. 21/1996, č. 98/1996, č. 50/1997, č. 141/1998), že v situaci, kdy z textu veřejnoprávního předpisu a jeho jednotlivých ustanovení nevyplývají jednoznačné povinnosti účastníka vůči orgánu státní správy a kdy určité ustanovení právního předpisu umožňuje dvě různé interpretace, nelze taková ustanovení účelově vykládat v neprospěch účastníka za použití nepřiměřeného, extenzivního a účelového výkladu, který zasahuje do některého ústavně garantovaného základního práva a je povinností všech státních orgánů interpretovat dané ustanovení ústavně konformním způsobem. V praxi to znamená, že pokud nejednoznačnost určitého právního předpisu implikuje různé interpretace, nelze přijmout tu, jež je k tíži dotčeného subjektu.

Orgány veřejné moci uložily žalobci povinnost, kterou zákon výslovně neukládá, která ze zákona jednoznačně nevyplývá a která není uložena ani jiným právním předpisem vydaným na základě zákona, čímž porušily zásadu stanovenou v článku 2 odst. 3, v článku 4 odst. 1 a článku 4 odst. 4 Listiny základních práv a svobod. Žalobce tak byl nucen činit něco, co zákon neukládá, ale pouze a jenom rozhodnutí orgánu veřejné moci, které se opírá o extenzivní výklad právního předpisu.

Vymáhání plnění na základě záruky dle § 256 celního zákona je zásahem orgánu veřejné moci do majetkové sféry právnické osoby ve smyslu čl. 2 odst. 2 Listiny a žalobce má za to, že byl napadeným rozhodnutím orgánu veřejné moci zbaven majetku v rozporu s veřejným zájmem a v rozporu s podmínkami, které stanoví zákon. Podle ustanovení čl. 1 Dodatkového protokolu k evropské Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, která je mezinárodní smlouvou podle čl. 10 Ústavy, „každá fyzická nebo právnická osoba má právo pokojně užívat svůj majetek“ a „nikdo nemůže být zbaven svého majetku s výjimkou veřejného zájmu a za podmínky, které stanoví zákon a obecné zásady mezinárodního práva“.

Na závěr svého vyjádření žalobce uvádí, že v době přejímání globální záruky žádné ustanovení celního zákona ani prováděcí předpis nestanovil, že se stanovená výše celní záruky vztahuje vždy k jednotlivému celnímu dluhu. Stěžovatel tak uplatňuje účelový výklad právní normy a nikoli legální aplikaci podle obecných právních zásad. Svůj výklad tak povýšilo nad právní normu.

Přijetí opačného názoru by znamenalo, že by ručitel nevěděl, za jaké celní dluhy a v jaké výši ručí. Uvedení přesné částky v záruční listině by ztratilo svůj význam.

Interpretačně sporné ustanovení celního zákona tak nemůže být vykládáno k tíži subjektu dotčeného takovým rozhodnutím. S ohledem na výše uvedené žádá žalobce, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek Krajského soudu v Brně v rozsahu důvodu kasační stížnosti uplatněného dle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Ze spisu vyplynulo, že žalobce vystavil dne 8. 3. 1996 záruční listinu č. H61NO4116 pro jiné operace než režim tranzitu (systém globální záruky); tuto následně doplnil dne 27. 3. 1998. Poskytnutou globální zárukou se žalobce zavázal uhradit případný celní dluh pro deklaranta CH., a. s., až do částky uvedené v záruční listině. Dne 11. 3. 1996 byla záruční listina přijata Generálním ředitelstvím cel. Dne 27. 3. 1998 byl text záruční listiny změněn tak, že záruka se poskytuje vůči celním úřadům v České republice až po nejvyšší částku 37 000 000 Kč. Z titulu výše uvedené záruky žalobce uhradil orgánům celní správy částku ve výši 37 000 000 Kč, a to na základě dřívějšího rozhodnutí MF ČR-GŘ cel č. j. 9995/4586/98-11 ze dne 1. 9. 1998 a č. j. 10645-4870/98-10 ze dne 21. 9. 1998. Rozhodnutím Celního úřadu Brno II ze dne 4. 10. 1998 bylo žalobci uloženo zaplatit celní dluh ve výši 55 380 Kč za dlužníka Ch. a. s., a to na základě záruční listiny č. H61NO4116 ze dne 8. 3. 1996, ve které se žalobce zavázal, že společně a nerozdílně s dlužníkem splní zaručenou výši celního dluhu; zaručená výše činí 37 000 000 Kč.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce odvolání, o němž rozhodl stěžovatel dne 25. 11. 2002 (rozhodnutí č. j. 7982-04/2001-01-0101) tak, že odvolání zamítl. Žalobce předmětné rozhodnutí napadl žalobou ke Krajskému soudu v Brně, který dne 30. 11. 2004 rozsudkem č. j. 30 Ca 208/2004 – 21 rozhodnutí žalovaného zrušil. V odůvodnění zrušujícího rozsudku soud konstatoval, že výklad pojmu globální záruka, tak jak je prezentován žalovaným („každý jednotlivý dovoz je zajištěn stále stejnou globální zárukou, která se obnovuje pro každý další dovoz, přitom zajišťuje clo vzniklé z každého dovozu do výše 37 000 000 Kč), vzhledem k tomu, že v záruční listině nebyl stanoven počet dovozů a ručitel by tak ručil za clo do výše neurčité a neodhadnutelné, je v rozporu s požadavky kladenými zákonem na jakýkoli právní úkon. Přijmout argumentaci žalovaného by znamenalo, že ujednání v záruční listině je neurčité ohledně výše ručení, jednalo by se proto nutně o úkon ve smyslu ust. § 37 občanského zákoníku absolutně neplatný. Krajský soud v odůvodnění dále konstatuje, že odkaz žalovaného na judikaturu Ústavního soudu, v jehož právní větě je vysloven názor, že „globální záruka se vztahuje na každý jednotlivý dovoz s příslušnými operacemi; proto musí být clo vyměřeno po ukončení celního řízení o tomto jednotlivém dovozu“ je nesprávný a toto usnesení na daný případ nedopadá, neboť poukaz na bankovní dovozní záruky není případný, protože tyto garance poskytované plošně na jakýkoli druh dovozu se podstatně liší od případů, které jsou napadány ústavní stížností.

Stěžejní námitkou stěžovatele je nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení.

V projednávané věci byla sporná otázka výkladu pojmu globální záruka, resp. výkladu rozsahu ručení při této záruce ve smyslu ustanovení § 256 celního zákona. K této zaujalo stanovisko Plénium Ústavního soudu (usnesení Pl. ÚS 54/2000) dne 23. 1. 2001 tak, aby byly odstraněny rozpory v dosavadní judikatuře krajských soudů. Předmětné interpretační usnesení je třeba v daném případě odlišit od usnesení o odmítnutí ústavních stížností z důvodů čistě

formálních, resp. procesních (§ 43 odst. 1 zákona o ústavním soudu). Již z gramatického znění výrazu „zjevná neopodstatněnost“ vyplývá, že tento důvod odmítnutí znamená odmítnutí z důvodů obsahových, k takovému závěru lze přitom dojít až po prostudování celého spisového materiálu. Ústavní soud v daném případě přezkoumal podstatu jemu předložených stížností s cílem zachovat jednotnost judikatury a zkoumal ústavnost výkladu podaného nižšími soudy. V odůvodnění usnesení Ústavní soud popsal rozhodovací důvody, které jej vedly k odmítnutí ústavních stížností ve skutkově a procesně obdobných věcech. V dalších svých rozhodnutích, kdy jednotně odmítal ústavní stížnosti brojící proti rozsahu tzv. globálního ručení odkazoval Ústavní soud na rozhodovací důvody uvedené v předmětném usnesení pléna. Předmětné stanovisko pléna bylo taktéž publikováno ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu.

Ústavní soud v něm konstatoval, že výklad zákona, který poskytují celní orgány při aplikaci globálního zajištění celního dluhu při každém jednotlivém dovozu má oporu jak v zákoně, jehož postulátem je mimo jiné zabránit celním únikům, tak i ve slovním textu zákona (singulár „celní dluh“, nikoli plurál „celní dluhy“ nebo souhrn blíže nespecifikovaných celních dluhů), ale vyplývá i z praxe vlastního celního řízení. Protože se globální záruka vztahuje na každý jednotlivý dovoz s příslušnými operacemi, musí být clo vyměřeno po ukončení celního řízení o tomto jednotlivém dovozu. V případě, kdy celní orgán stanovil nejvýše možný celní dluh nižší než je jeho konečné vyúčtování, je rozhodující výše přijaté globální záruky. Nad původně stanovenou a přijatou výši celního dluhu ručitel neodpovídá. Pokud clo nedosáhne výše globální záruky, nelze nevyčerpaný rozdíl převádět jako event. části záruky na další dovoz, ale musí být vystavena nová samostatná záruka na nový jednotlivý dovoz.

Nejvyšší správní soud na základě úvah níže uvedených dospěl ke stejnému závěru stran výkladu globálního ručení jak učinil Ústavní soud, přitom se neztotožňuje se závěrem krajského soudu o nepřípadnosti jeho judikatury, naopak konstatuje, že je na místě ji aplikovat v projednávané věci.

Globální zajištění celního dluhu bylo v rozhodné době upraveno v ustanovení § 256 celního zákona tak, že na žádost dlužníka povolí celní orgány globální zajištění celního dluhu, který vznikl nebo by mohl vzniknout z jedné nebo několika operací prováděných jedním dlužníkem.

Ze zákonného textu i gramatického výkladu tohoto ustanovení nutno dovodit, že globálním zajištěním jsou zajišťovány všechny celní dluhy téhož dlužníka, které vzniknou po dobu trvání globálního zajištění. Stejně tak vyplývá ze samotného pojmu globální záruky, který svým jazykovým významem vyjadřuje, že zajišťuje do budoucna všechny celní dluhy určitého dlužníka. Kdyby se nejednalo o zajištění všech takových celních dluhů, pak by globálního zajištění nebylo třeba. Globálnost poskytnuté záruky je nutno v daném případě chápat nikoli ve vztahu k výši ručení, tak, jak to učinil žalobce a následně i krajský soud, nýbrž ve vztahu k neomezenému počtu dovozů.

Ke stejnému závěru nutno dojít též vyložením toho, co je smyslem a účelem globálního zajištění celního dluhu. Pro vyřešení otázky účelu tohoto zajišťovacího institutu je nutno vycházet ze samotného institutu celního dluhu a jeho vzniku. Celní zákon definuje celní dluh jako povinnost osoby zaplatit příslušné dovozní clo (celní dluh při dovozu) nebo příslušné vývozní clo (celní dluh při vývozu). Celní dluh vzniká několika zákonem předpokládanými způsoby a výše dluhu nemusí být v době zahájení celního řízení známa.

Celní řízení je podle § 100 odst. 2 celního zákona zahájeno dnem, kdy celní úřad přijal celní prohlášení na propuštění zboží do navrženého režimu nebo na ukončení režimu.

Z ustanovení § 238 celního zákona pak vyplývá, že celní dluh při dovozu vzniká vždy při každém jednotlivém dovozu, a to okamžikem přijetí celního prohlášení. Z výše uvedeného je zřejmé, že celní dluh pro případ dodržení povinnosti předložit zboží celnímu dohledu vzniká vždy v případě každého jednotlivě podaného celního prohlášení. Teprve odnětím zboží celnímu dohledu je najisto postaveno, že celní dluh vznikl, protože dříve, než byl celní dohled proveden, nebylo možno výši celního dluhu zjistit. Ze znění celního zákona naopak nelze nikterak dovodit vznik jednoho celního dluhu z několika dovozů. Stejně tak ze zákonných dikcí ustanovení § 256 a § 260 odst. 1 celního zákona, upravující ručení v celním řízení, je zřejmé, že ručením, bez ohledu na formu zajištění, ve které se ručení poskytuje, se vždy zajišťuje konkrétní celní dluh, čemuž jednoznačně svědčí použití jednotného čísla (singuláru) ve výše citovaných ustanoveních. Taktéž ze samotného textu záruční listiny (Vzor záruční listiny z přílohy č. 25 prováděcího předpisu č. 92/1993 Sb. platného do 1. července 1998), kdy „níže podepsaný ručitel poskytuje celnímu orgánu záruku až do maximální výše ... Kč a zavazuje se, že společně s dlužníkem zaplatí celní dluh s úroky až do výše stanovené záruční listinou přijatou celním úřadem.“ vyplývá, že se ručitel zavazuje „společně a nerozdílně s dlužníkem uhradit celní dluh“, nikoli celní dluhy. Je-li tedy záruční listina použita k zajištění celního dluhu v konkrétním případě (pro konkrétní operaci), tak tento dluh zajišťuje v tomto konkrétním případě až do částky uvedené v záruční listině, resp. ručitel v případě nečinnosti dlužníka odpovídá v tomto konkrétním případě za nezaplacený celní dluh až do částky uvedené v záruční listině.

Zákonnému pojmu „dluh z jedné nebo několika operací“ nutno pak rozumět tak, že dovážené zboží může být projednáno a propuštěno do příslušného režimu na základě jedné celní deklarace jednou či několikrát. V každém případě se jedná pak o situaci, kdy totéž zboží je na základě téže celní deklarace propouštěno postupně do několika režimů, např. jedna operace celního deklaranta přichází v úvahu tehdy, jestliže dovážené zboží je propuštěno do režimu volného oběhu. Několik operací pak přichází v úvahu např. tehdy, je-li zboží nejprve propuštěno do režimu uskladňování v celním skladu a teprve poté je propouštěno do režimu volného oběhu.

Pro výklad pojmu globální zajištění celního dluhu je dále podstatné, že jde o kogentní právní úpravu, a též zánik záruky je regulován zákonem.

Na uvedených závěrech nic nemění ani žalobcem namítaná skutečnost, že vyhláška č. 92/1993 Sb. ČR, která globální zajištění celního dluhu upravovala, byla nahrazena vyhláškou č. 135/1998 Sb. ČR, která byla s účinností od 1. 7. 1999 též novelizována. Vyhlášky jakožto normy podzákonné, byly vydány k provedení celního zákona, přičemž zákonná úprava globálního zajištění celního dluhu zůstala novelizací celního zákona téměř nedotčena. Změna učiněná ve vzoru záruční listiny v příloze vyhlášky č. 135/1998 Sb. pouze upřesňovala formulaci prováděcích předpisů, aniž by se měnil obsah zákona či jeho výklad.

Nelze se proto ztotožnit s názorem žalobce, že by vyhláška č. 135/1998 Sb. upravila odlišný způsob zajištění, resp. rozšířila rozsah poskytovaného ručení, tedy že právní úprava předchozí upravovala institut globální záruky odlišně.

Nejvyšší správní soud konstatuje, že krajský soud pochybil, pokud z textu záruční listiny dovodil projev vůle účastníků ručit za celní dluhy dlužníka souhrnně po dobu trvání

zajištění pouze do sjednané částky 37 000 000 Kč. Takový závěr nemá oporu v celním zákoně, stejně tak nevyplývá z textu záruční listiny. Nejvyšší správní soud je v této souvislosti nucen poukázat na skutečnost, že právní úprava celního zákona neumožňuje ani tak nelze dovozovat, sčítání celních dluhů pro potřeby ručení formou globální záruky, resp. neřeší případy, kdy součet celních dluhů přesáhne částku uvedenou v záruční listině, neboť vzhledem k povaze tohoto zajišťovacího institutu nepřichází sčítání celních dluhů v úvahu. Výklad, jež učinil krajský soud je v protikladu ke smyslu a cíli této formy ručení celního dluhu. Z úpravy ručení formou globálního zajištění celního dluhu naopak vyplývá, že se tato forma ručení vztahuje vždy k individuálně určenému celnímu dluhu vzniklému za podmínek zákonem stanovených a předvídaných a s odkazem na text záruční listiny se touto ručitel zavazuje k zajištění jednotlivého celního dluhu až do výše částky v ní uvedené.

Globálním zajištěním celního dluhu je po dobu trvání ručitelského vztahu zajišťován každý celní dluh celního dlužníka, který vznikl nebo by mohl vzniknout z jedné či více operací subjektu, pro který byla tato forma zajištění povolena nikoli souhrnně všechny celní dluhy tohoto subjektu. V daném případě tak žalobce ručil za každý ze vzniklých dluhů vždy do celkové výše 37 000 000 Kč, nikoli pouze do úhrnné výše 37 000 000 Kč za všechny vzniklé celní dluhy. Vyčerpáním rozsahu ručitelského závazku na dvou žalobcem uvedených platbách by tak, při opačném chápání smyslu institutu globální záruky, veškeré dále poskytnuté záruky postrádaly smyslu. Nelze tak přisvědčit závěru krajského soudu o neurčitosti rozsahu plnění co do jeho výše a z toho dovozované absolutní neplatnosti právního úkonu.

Na základě výše uvedeného nelze dospět naopak k jinému závěru, než že globálním zajištěním celního dluhu jsou po dobu trvání ručitelského vztahu zajišťovány všechny dluhy celního dlužníka, a to tak, že je zajišťován každý z nich, pokud vznikl nebo by mohl vzniknout z jedné či více operací subjektu, pro který byla tato forma zajištění povolena, a to až do výše částky v záruční listině uvedené.

Nejvyšší správní soud při projednávání věci nemohl rovněž nepřihlédnout k faktu, že výklad učiněný Ústavním soudem shledal zákonným taktéž Evropský soud pro lidská práva, který v relevantní věci globální záruky dospěl k závěru, že se národní soudy věnovaly výkladu práva, opírajíc se o logické, gramatické a účelové prvky, které jasně vyslovily ve svých rozhodnutích. Soudy tak plnily úlohu, která jim byla svěřena v právním státě a přitom podle závěrů Ústavního soudu, které Soudní dvůr nepochybně, nepřekročily rámec své hodnotící vymezené pravomoci. Soudní dvůr přitom sám nemůže zpochybnit závěry vnitrostátních soudů, které z možných výkladů celního zákona zvolily určitou interpretaci, přitom taková interpretace nebyla nepředvídatelná nebo svévolná a tudíž neslučitelná se zásadou legality. V tomto směru je nepřijatelná argumentace žalobce rozsudky ESLP, neboť v e věci souzené nebyla shledána nepředvídatelnost a neurčitost právní úpravy.

Nejvyšší správní soud shledal námitku uplatněnou v kasační stížnosti ve smyslu ust. § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. důvodnou, a proto postupem dle § 110 odst. 1 s. ř. s. napadený rozsudek Krajského soudu v Brně zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. V novém rozhodnutí je krajský soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem v tomto rozsudku.

V novém rozhodnutí rozhodne Krajský soud v Brně i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 16. prosince 2005

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu